

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „ШАНДОР ПЕТЪОФИ“

гр. Хасково 6303, ж.к. „Орфей“, тел.: 038/643100, e-mail: shandor.haskovo@gmail.com

УЧИЛИЩНА ПРОГРАМА
ЗА ГРАЖДАНСКО, ЗДРАВНО, ЕКОЛОГИЧНО И
ИНТЕРКУЛТУРНО ОБРАЗОВАНИЕ
ЗА УЧЕБНАТА 2023/2024 ГОДИНА

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Съгласно чл. 15, ал. 4 на Наредба № 13 от 21.09.2016 г. настоящата програма е институционалната политика за подкрепа и осъществяване на гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование в основно училище „Шандор Петьофи“, гр. Хасково.

1. СЪЩНОСТ НА ГРАЖДАНСКО, ЗДРАВНО, ЕКОЛОГИЧНО И ИНТЕРКУЛТУРНО ОБРАЗОВАНИЕ

1.1. Гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование са взаимно свързани и формират интердисциплинарен комплекс, насочен към придобиване на социални, граждански и интеркултурни компетентности и на компетентности, свързани със здравето и поддържането на устойчива околна среда.

1.2. Гражданското образование е насочено към формиране на гражданско съзнание и граждански добродетели и е свързано със знания за устройството на демократичното общество, за правата и задълженията на гражданина и с умения и готовност за отговорно гражданско поведение.

1.3. Здравното образование е насочено към развитие на умения за създаване или поддържане на здравословен стил и условия на живот и за доброволното адаптиране към поведение, благоприятстващо здравето.

1.4. Екологичното образование е насочено към формиране на екологична култура, екологично съзнание и екологично поведение в тяхната взаимна връзка с оглед познаване на екологичните закони, защита, подобряване, управление и разумно използване на природните ресурси, както и опазване на природната среда и на екологичното равновесие.

1.5. Интеркултурното образование е насочено към усвояване на знания за различни измерения на културните идентичности и за основни характеристики на интеркултурните отношения, формиращо позитивно отношение към разнообразието във всички области на човешкия живот, както и умения и нагласи за конструктивни взаимодействия в мултикултурна среда.

2. ЦЕЛИ НА ГРАЖДАНСКО, ЗДРАВНО, ЕКОЛОГИЧНО И ИНТЕРКУЛТУРНО ОБРАЗОВАНИЕ

Целите на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование са:

Изграждане на автономна и активна личност, която:

- разбира и отстоява общочовешките ценности, ценностите на демокрацията и човешките права, участва в гражданския, политическия и социалния живот по отговорен, съзидателен и ефективен за себе си и за обществото начин;
- познава институциите, структурата и процедурите на демократичното общество, икономическите и политическите реалности на глобализацията се свят;
- зачита значимостта на всяка човешка личност в многообразието от нейните идентичности, признава правото и ценността на различието, приема равнопоставеността на всички в общото социално пространство;
- осъзнава и цени своята културна идентичност;
- взаимодейства с членовете на семейството си, общността и другите хора по конструктивен и уважителен начин;
- изразява обосновано и критично гражданската си позиция;
- взема самостоятелни решения относно своето развитие, проявява инициативност и способност да си поставя цели, да планира и да обосновава действията си.
- носи отговорност за поведението си и оценява влиянието на постъпките си за

- своя живот и този на другите хора;
- подбира адекватна информация, продукти и услуги за подобряване на здравето и поддържа здравословен начин на живот за себе си и за околните;
- познава и спазва нормите за екологична култура и поведение с оглед опазване на природата и създаване на устойчива околна среда;
- познава механизмите на публичните институции и гражданското общество за прилагане на споделена отговорност за опазване на околната среда и проявява готовност за участие в тях;
- умее да прави връзки между отделни сфери на обществения живот и да разбира причините за социалните неравенства, екологичните и глобалните предизвикателства;

Функциониране на всяка образователна институция като автономна, активна и саморазвиваща се общност, която:

- възпитава в демократичните ценности;
- насърчава инициативност, отговорност, солидарност, социална чувствителност и критичност у всички участници в образователната система;
- утвърждава устойчива, включваща, демократична и здравословна среда, свободна от различните форми на агресия и дискриминация;
- изгражда и поддържа позитивен психологически климат и възможности за избори, свързани със здравето, екологията, гражданското участие, межкултурната толерантност, взаимното разбиране, зачитане и уважение;
- създава позитивна образователна среда за диалог между представителите на различните културни общности в зависимост от тяхната възраст и компетентности, включително и чрез формите на ученическото участие и самоуправление.

3.НАСОКИ

Учениците:

- Да познават институциите и ценностите на демокрацията;
- Да се формират личности с позиция и способност да защитават своите права чрез различни дейности;
- Да изразяват гражданската си позиция;
- Да вземат решения за своето развитие;
- Да носят отговорност за решенията си.

4.РЕАЛИЗИРАНЕ

- Чрез учебното съдържание по общообразователните учебни предмети;
- В часа на класа;
- Чрез дейността на педагогическия съветник;
- В извънкласни и извънучилищни форми на работа;
- Чрез проекти и мултимедийни презентации, разработени от учители и ученици.

5.АКЦЕНТИ

- Здравно образование;
- Превенция на зависимостите/наркомания, алкохол, тютюнопушене/;
- Сексуално образование и превенция на СПИН;
- Екологично образование и възпитание;
- Патриотично възпитание;
- Превенция на насилието;
- Справяне с гнева и агресията и мирно решаване на конфликти;
- Защита при бедствия и аварии;
- Превенция на тероризма и поведение при терористична заплаха;
- Безопасност на движението.

II. НАЧИНИ И ФОРМИ НА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ГРАЖДАНСКО, ЗДРАВНО, ЕКОЛОГИЧНО И ИНТЕРКУЛТУРНО ОБРАЗОВАНИЕ

В училищното образование гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование се осъществяват в процеса на придобиването на всички видове училищна подготовка.

❖ В ЧАСА НА КЛАСА, ВКЛЮЧИТЕЛНО И ЧРЕЗ УЧЕНИЧЕСКОТО САМОУПРАВЛЕНИЕ;

Съобразно стратегическите цели и особености на училището, приоритетни тематични области за училището са:

1. Патриотично възпитание и изграждане на национално самочувствие.
2. Толерантност и интеркултурен диалог.
3. Безопасност на движението по пътищата.
4. Защита на населението при бедствия и аварии и катастрофи; оказване на първа помощ.
5. Превенция на насилието, справяне с гнева и с агресията; мирно решаване на конфликти.
6. Превенция на тероризма и поведение при терористична заплаха; киберзащита.
7. Кариерно ориентиране /6 -7 клас/.

❖ В ЗАНИМАНИЯТА ПО ИНТЕРЕСИ В РАМКИТЕ НА ЦЕЛОДНЕВНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА УЧЕБНИЯ ДЕН;

1. Гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование в заниманията по интереси в рамките на целодневна организация на учебния ден се осъществяват от учителите в групите за целодневна организация на учебния ден чрез дейности и проекти, свързани с интердисциплинарния комплекс на чл. 3 от Наредба №13
2. Времето за дейности по гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование може да се разпределя за групата равномерно през цялата учебна година или модулно в даден период от учебната година.

❖ В РАМКИТЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ ПО ОБЩА ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ ПО РЕДА И ПРИ УСЛОВИЯТА НА ДЪРЖАВНИЯ ОБРАЗОВАТЕЛЕН СТАНДАРТ ЗА ПРИОБЩАВАЩОТО ОБРАЗОВАНИЕ;

1. Гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование в процеса на придобиване на разширена подготовка се осъществяват интегрирано:
  - Неговото интегриране се реализира чрез усъвършенстване на отделни ключови компетентности чрез изучаване на общообразователни учебни предмети в рамките на избираемите учебни часове.
2. Гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование в процеса на придобиване на допълнителната подготовка може да се осъществяват чрез обучение по учебни предмети или модули, чрез интердисциплинарни програми, проекти или дейности по избор на учителя:
  - Факултативните часове може да се използват и за дейности с ученическите съвети на всички нива или други форми на ученическо представителство, младежко лидерство и клубни занимания, при които се практикуват граждански и социални умения.
3. Гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование в часа на класа се осъществяват и чрез дейности за последователно развитие на класа като общност и за ученическо самоуправление на ниво паралелка, клас и училище:

➤ Извън тематичните области по ал. 1 на чл.11 от Наредба №13 /21.09.2016г. Министерът на образованието и науката може ежегодно да определя и други теми, по които да се работи в часа на класа за осъществяване на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование;

➤ Обучението по отделни тематични области по ал. 1 на чл.11 от Наредба 13/21.09.2016 г. може да се осъществява от гост-лектори от съответните компетентни институции, от неправителствени организации или от общественици в присъствието на класния ръководител.

В ДЕЙНОСТИ НА УЧЕНИЧЕСКОТО САМОУПРАВЛЕНИЕ (съгласно чл. 17, ал. 2 на Наредба № 13 и Приложение 6)

1. Участие в различни форми на ученическо самоуправление и представителство;
2. Организиране на доброволчески дейности в и извън училище;
3. Организиране на училищни кампании, подкрепящи здравето, толерантността, социалната чувствителност, правата на човека, опазването на околната среда;
4. Организиране на училищни празници и събития съобразно календара на световните, международните, европейските, националните, общинските, местните, професионалните и културните дати и празници;
5. Организиране на обучения на връстници от връстници;
6. Развиване на младежкото лидерство;
7. Участие в клубове и неформални групи по интереси;
8. Реализиране на форми на посредничество, решаване на конфликти, превенция на агресията;
9. Проучване на мненията, нагласите и очакванията на учениците относно процеса и съдържанието на училищното образование и предложения по училищния живот;
10. Насърчаване на неформалното учене на територията на училището за научаване чрезправене извън часовете за формално образование и неформално обучение.

III. РИТУАЛИЗАЦИЯ НА УЧИЛИЩНИЯТ ЖИВОТ

Институционалните политики за подкрепа на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование са насочени към изграждане и поддържане на демократична училищна организационна култура, която насърчава спазването на споделени правила, процедури, традиции и колективни ценности.

Училището организира свои училищни чествания и ритуали в следните случаи:

- откриването и закриването на учебната година;
- официалното раздаване на удостоверението за завършен първи клас, удостоверението за завършен начален етап на основната степен, свидетелството за основно образование;
- награждаване на отличили се ученици и учители;
- честването на националния празник, на официалните празници, на дните на национални герои и будители, на празника на патрона на училището.

IV. ОБЛАСТИ И КОМПЕТЕНОСТИ

<i>Гражданско образование</i>	<i>Здравно образование</i>	<i>Екологично образование</i>	<i>Интеркултурно образование</i>
Междоличностни отношения	Психично здраве и личностно развитие	Вода , почва, въздух	Културна идентичност
Социална среда	Физическо развитие и дееспособност	Енергия и климат	Културна осъзнатост
Права на човека	Превенция на употребата на психоактивни вещества	Биологично разнообразие	Културни различия, толерантност и конструктивни взаимодействия
Демократично гражданство	Безопасност и първа помощ	Потребление и отпадъци	Интеркултурно образование и права на човека
Идентичности и различия в обществото	Сексуално здраве и сексуално преносими инфекции	Общество и околна среда	
Власт, политика и демократични ценности□	Лична хигиена		
Социална политика, справедливост и солидарност	Хранене		
Глобализация, плурализъм и толерантност			

V. ДЕЙНОСТИ И МЕРОПРИЯТИЯ

1) Възпитаване на дисциплинираност и гражданско поведение чрез:

1.Спазване правилника за дейността на училището.

Срок: през учебната година

Отговорник: педагогически персонал

2.Спазване на правилника за осигуряване на безопасни условия на възпитание, обучение и труд в училище.

Срок: през учебната година

Отговорник: зам.-директор, всички учители

3.Провеждане час на класа според тематичните планове.

Срок: през учебната година

Отговорник: кл. ръководители

4. Продължаване дейността на ученическия съвет и участието на негови представители в заседания на педагогическия съвет при разглеждане на проблеми, свързани с учебно-възпитателния процес, социалното поведение и личностното развитие на учениците.

Срок: през учебната година

Отговорник: ПС, ученически парламент

5. Активно участие в цялостната учебна, извънкласна и извънучилищна дейност.

Срок: през учебната година

Отговорник: кл. ръководители

6. Работа с родителите и участието им като партньори в образователно-възпитателния процес в училище.

Срок: през учебната година

Отговорник: кл. ръководители

7. Спазване на училищната програма по гражданско и здравно образование за часовете, които не се водят от учители специалисти по време на заместване за учебната 2023/2024 година.

Срок: през цялата учебна година

Отговорник: всички учители

8. Среща на учениците от VII клас със специалности от центъра за кариерно ориентиране.

Срок: през учебната година

Отговорник: класни ръководители

2) Възпитаване на национално самочувствие и продължаване на националните традиции.

1. Честване на национални и училищни празници.

Срок: според графика

Отговорник: комисия по организация на училищни тържества, комисия по маркетинг и реклама

2. Запознаване и спазване на задължителните символи на Р България и българското училище (национално и училищно знаме, държавен химн, герб, език, конституция и др.)

Срок: през учебната година

Отговорник: кл. ръководители

3. Отбелязване Деня на народните будители.

Срок: 1. ноември

Отговорник: комисия по организация на училищни тържества

4. Отбелязване патронния празник на училището.

Срок: март

Отговорник: комисия по организация на училищни тържества

5. Тържествено честване на 24.05 - Ден на славянската писменост. Изложба „Повод за гордост.“

Срок: май
Отговорник: кл. ръководители

6. Изграждане на система за сътрудничество на родители, училищно настоятелство, фирми, организации и др., имащи отношение към възпитанието. Ден на ученическото самоуправление.

Срок: през учебната година
Отговорник: кл. ръководители, ученически парламент

3) Здравно образование и екологично възпитание на учениците.

1. Разглеждане на здравни теми в часа на класа- здравословен начин на живот, лична хигиена, наркомания, алкохолизъм, и др.

Срок: през учебната година
Отговорник: кл. ръководители

2. Провеждане на здравни беседи с учениците съвместно с медицинското лице в училище.

Срок: през учебната година
Отговорник: мед.сестра, ПС

3. Организиране и провеждане на туристически походи, екскурзии, излети при спазване на нормативната уредба на МОН.

Срок: през учебната година
Отговорник: кл. ръководители,
Учител по ФВС

4. Отбелязване на световния ден в памет на жертвите на ПТП – мероприятия свързани с този ден.

Срок: ноември
Отговорник: комисия по БДП,
кл. ръководители

5. Отбелязване Деня на Земята 22 април, чрез почистване и различни екоинициативи.

Срок: 22 април 2024 г.
Отговорник :класни
ръководители

6. Участие в инициативата „Розовата фланелка“

Срок: февруари
Отговорник: класни ръководители,
Психолог

4) Възпитаване в интеркултурна среда.

1. Провеждане на беседи, свързани с различните вероизповедания в България. (традиции, празници, обичаи)

Срок: през учебната година
Отговорник: кл.ръководители

2. Включване в училищни инициативи, посветени на Деня на християнското семейство.

Срок: 21.ноември

Отговорник: учители ЦОУД

3. Организиране на базари по повод празници и обичаи – Коледа и Баба Марта – „Коледна магия“, „Мартенска работилница“.

Срок: декември- март

Отговорник: учители ЦОУД

5) Развитие на физическата дееспособност на учениците.

1. Изготвяне на ученически спортен календар на училището.

Срок: м. септември

Отговорник: учител по ФВС

2. Провеждане на спортни празници и турнири.

Срок: по графика на спортните дейности

Отговорник: учител по ФВС

3. Спортни инициативи за подпомагане на активния начин на живот – организиране на различни спортни игри между класовете / със съдействието на учителите по физическо възпитание/

Срок: през цялата година

Отговорник: учител по ФВС